

Samer i Syd:

Sprider kunskap om samer

Den 25 november 2001 tog Studieförbundet i nordvästra Skåne initiativet att bjuda in samer till ett möte med syftet att sprida den samiska kulturen i södra Sverige. 2002 bildades en interimstyrelse med namnet "Samer i Skåne". Sedermera ändrades det till "Samer i Syd", då samer även finns i Blekinge, Halland, Småland och Danmark. Våren 2003 bildades föreningen "Samer i Syd".

Vid årsskiftet 2011/2012 var vi 84 medlemmar. I Skåne bor mer än 150 samer enligt den samiska röstlängden. Viktigt att betona: hur många samer det finns har beräknats utan folkräkning.

Vi har föreläsningar sedan föreningens start för att öka förståelsen om den samiska traditionella kulturen. Föreläsningar har varit öppna för alla intresserade. Vi besöker skolor, olika föreningar och organisationer, berättar om samernas liv och kultur. Som hjälpmedel har vi en DVD-box från Sápmi/Samefolkets land med samiska filmer och jojkar, samt skrifterna: "Samer – ett ursprungsfolk i Sverige" och "Same – same but different" för barn och ungdomar, utgivna av Regeringskansliet.

Vi har även en Informationslåda med pedagogiska bruksföremål för förskola, grund- och gymnasieskola

iordningställd av Ajtte Museum i Jokkmokk, lådan har utökats med barnlitteratur och skänkta gåvor.

Föreningens kulturella samiska konstarter har visats på bibliotek och offentliga platser. Vi har genom åren fått ett omfattande bibliotek med samisk litteratur med egna författare, gåvor och inköpta böcker har tillkommit.

Informerat i Skåne

Samer i Syd har informerat Skånes 33 kommuner och Lunds stift och dess 216 församlingar med brev om vår föreningsverksamhet och den samiska traditionella kulturen. Föreningen

Sommarbild – ett avslut inför sommaruppehåll på Traneröds mosse i Skåne som har likheter med Sápmis myrar. Vi bakar hiellá gakko/glödkakor och har tipsrunda runt myren om den samiska traditionella kulturen. Foto: Sören Lindkvist

Samer

Samer – ett folk i fyra länder. "Sápmi" eller på svenska "Same-land" sträcker sig över fyra länder, Sverige, Norge, Finland och Ryssland. Den svenska delen av Sápmi sträcker sig över cirka 35 % av Sveriges yta. Språket är samiska och i Sverige finns tre huvuddialekter, nordsamiska, lulesamiska och sydsamiska. Sápmi har en egen flagga och firar Samefolkets dag den 6 februari. De huvudsakliga näringarna är renskötsel, duodji (slöjd), jakt, fiske och turism. Politiskt styre – Sámediggi (Sametinget) är både en statlig myndighet och ett folkvalt samiskt parlament med val vart fjärde år.

Samisk kultur

inbjöds första gången till Lunds domkyrka 2009. Försoningsmorgonmessa på Samernas Nationaldag den 6 februari med biskop som talare. Därefter har samarbetet utvecklats till att Samer i Syd fått en "egen" präst. Samekaplanen ska bevaka och uppmärksamma Sveriges Ur-Naturfolk och Världens Urfolks dag den 9 augusti, tillika Samefolkets Nationaldag, samt FN dagen/Barnkonventionens dag 24 oktober.

Grundlagen ändrad

I Sveriges grundlagsändring 2010 beslutades att Sverige har två folk: svenskar och samer.

FN:s konvention ILO 169 har inte ratificerats av staten Sverige, vilket vi påtalat och försökt påverka med skrivelser vid ett flertal tillfällen till Sveriges Riksdag och Sametinget med ledamöter, med flera organisationer.

I liten skala började vi under 2006 ha språkkurser/språkbad, hösten 2008 intensiverades återerövrandet av språket som pågår kontinuerligt. Berättarstunder, koltsömnad, hornslöjd, bandvävning och matlagning enligt samisk traditionell kokkonst fortsätter.

Jojk och att skriva om sina minnen har funnits på önskelistan, hitintills med svalt intresse. Vi har årliga "ren-

kok" på Årsmöte och Nationaldagen. KRAV-märkta FairTrade-produkter används och bejakas.

Föreningen har från Gällivare Sockens Hembygdsförening fått lov att göra en ny utgåva av: "Husmanskost på Ren", den första upplagan utgiven 1938, andra upplagan 1986. Skriften är en raritet. Susanna Jan-nok Porsbo har kompletterat den med: "Samisk Matkultur" – förr och nu. Försommaren avslutas alltid med utflykt till eldstaden vid Traneröds mosse som har vissa likheter med Sápmi. Sedan reser många av oss till kalvmärkning – ljust, tystnaden och den rena luften.

FN-dagen 9 augusti är viktig

Vi vill uppmärksamma och bevara naturfolkets traditionella historia, språk, traditioner, kultur och livsstil.

Urfolksdagen i SiS uppmärksammades första gången 2007. Sametingets dåvarande ordförande Lars-Anders Baer, FN-delegat, tillsammans med andra prominenta personer talade för urfolket i världen. Skånes Landshövding Göran Tunhammar talade om Skåne-regionens ansvar. SiS försöker uppmärksamma dagen varje år.

Bildat en gåvofond

Stödet avser att främja barn och ungdomars framtida utveckling inom samiska traditionella traditioner, värderingar och livsstil. Ge inspiration för barn och unga: Att identiteten/språket återerövrats och bevaras. Stödet avser också att uppmuntra till att närma samhörigheten mellan barn, unga till äldre generationers livsvisdom. För övrigt gäller Samer i Syds stadgar. Alla barn och unga med samisk anknytning kan söka med stöd av anhöriga, till språk-läger/kurs, duodji hantverk, etcetera. (Barn och unga 0 – 18 år enligt FN-konvention, BK)

Föreningen har haft en representant hos Diskrimineringsombudsmannen, DO. Se rapporten "Diskriminering av samer" www.do.se och Barnombudsmannens, BO, rapport "Rätten till delaktighet och inflytande för samiska barn och ungdomar" www.bo.se En medlem samverkar med Sveriges fem minoriteter i relation till FN-distriktet i Skåne. I Sametinget medverkar en av våra medlemmar som ledamot. En medlem är delaktig i Samiska krisnätverks jourtelefon. Samiska rådet Svenska kyrkan. En medlem har skapat "Hand-Samisk dockteater", eftermodell från så kallad "Kasparteteater".

Samarbete med Skånes Djurpark inleddes i Höör under 2002. Hösten 2005 påbörjades i nära samverkan en byggnation till ett sameviste, en timrad skogssamekåta. Samer var handledare och arbetade praktiskt till kåtans tillblivelse. Efter invigningen fortsatte samverkan med olika samiska kulturyttringar, öppet hus vid en till två tillfällen varje månad på ideell basis under tre år, samt andra aktiviteter, film, föreläsningar, mat-

kultur etcetera. Samekåtan invigdes den 2 december 2006 med Sametingets dåvarande ordförande Lars-Anders Baer och Skånes Landshövding Göran Tunhammar som var ordförande för stiftelsen Skånes Djurpark.

Under november månad 2009 önskade Djurparkens nya ledning ett utökat samarbete praktiskt, det skulle innebära ideell verksamhet varje helg och vid högsåsong varje dag. SiS hade naturligtvis inte någon möjlighet till det. Det fanns ingen vilja för rådrum eller rådslag för SiS förslag. Samarbetet upphörde därmed.

Samer i Syd samarbetar med Studieförbundet i Skåne och ger ut tre medlemsblad om året.

Vi sponsras av Polarbröd tillsammans med smakupplevelser från den samiska matkulturen.

Viktig målsättning

Vårt mål är att sprida kunskaper om Sveriges Ur-Naturbefolkning genom Samer i Syd. Vi välkomnar nya medlemmar och vi har inga krav på, att man ska vara same. Medlemskap fås i föreningen enligt stadgan:

§ 1 "Verka för att befrämja och sprida kunskap om samiska intressen, identitet, kulturellt, socialt, psykologiskt och ekonomiskt, samt verka för solidaritet, jämlikhet och samarbete människor emellan. Att det samiska samhället får fortleva utifrån samiska värderingar och traditioner. Föreningen skall vara religiöst och politiskt oberoende."

Du är välkommen att bli en av oss!
Varrudagáj/Vänliga hälsningar

Majvor Massa Eriksson
*ordförande i Sameföreningen
Samer i Syd*

Majvor Massa Eriksson. Privat foto.

Majvor Massa Eriksson

Uppväxten i en renskötarfamilj i Gällivare skogssameby präglades av naturens villkor och kantades av tragedier.

I familjen fanns 11 barn. 5 dog i späda ålder. Som sjuåring flyttade Majvor till ett skolhem i den lilla byn Gunnarsbyn. Samiska var då det enda språk hon kunde, men som hon inte fick använda på skolhemmet.

Tidigt bestämde hon sig för att arbeta med barn, vilket hon fick tillfälle till hos den legendariske Gustav Jonsson på Barnbyn Skå. Sedan utbildade hon sig till psykoterapeut och har bland annat varit med och byggt upp barn- och ungdomspsykiatri i Boden.

Idag är Majvor Massa Eriksson 75 år och bor i Helsingborg.

Familj: en son i Boden och en dotter i Ljungbyhed. Sex barnbarn och två barnbarnsbarn.

Brinner för: barn och vuxna som far illa. Är engagerad i Brottsofferjouren och Röda korset. Arbetar också med att förebygga ohälsa bland det samiska folket.

Hobby: att skriva.

Gillar att läsa: mestadels svensk litteratur, deckare, biografier, memoarer och historiska böcker.

Lyssnar på: gärna samisk musik, folkmusik, ballader och klassiskt.

Föreningsliv: engagerad i föreningen Samer i Syd, ordförande sedan 2006.